

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Mészáros József jogtanácsos (4032 Debrecen, József Attila u. 11.) által képviselt felperes címe (felperes címe) felperesnek - a Vangyel & Papp Ügyvédi Iroda (2027 Cegléd, Körösi út 5., ügyintéző: dr. Papp Katalin ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen bérleti díj és kártérítés megfizetése iránti perében a Pest Megyei Bíróság 2006. június 8. napján kelt 13.G.25.640/2004/14. számú ítélete ellen az alperes által 15. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja és az alperes marasztalását 1.099.250 (egymillió-kilencvenkilencezer-kettőszázötven) forintra és ebből 549.625 (ötszáznegyvenkilencezer-hatszázhuszonöt) forint után 2004. augusztus 3-tól, további 549.625 (ötszáznegyvenkilencezer-hatszázhuszonöt) forint után 2004. szeptember 3-tól a kifizetésig járó évi 20 %-os kamatára leszállítja.

Az alperest az elsőfokú perköltség térítése alól mentesíti, és a felperest kötelezi, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 240.000 (kettőszáznegyvenezer) forint elsőfokú részperköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 834.000 (nyolcszázharmincnégyezer) forint feljegyzett kereseti illetéket.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az alperesnek 120.000 (egyszázhúszezer) forint másodfokú részperköltséget és az államnak külön felhívásra 834.000 (nyolcszázharmincnégyezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében 17.038.375 forint és ezen összeg után 2004. augusztus 1. napjától a kifizetés napjáig járó évi 20 %-os késedelmi kamat és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. 2004. június és július hónapra 1.099.250 forint bérleti díj megfizetését igényelte a Ptk. 423. §-ának (1) bekezdése alapján, míg 15.939.125 forint megfizetését szerződésszegéssel okozott kártérítés jogcímén érvényesítette, mert álláspontja szerint az alperes a szoftverek használatára kötött bérleti szerződést jogellenesen mondta fel. A határozott időre kötött bérleti szerződésük ugyanis a rendes felmondást kizárta, olyan hibás teljesítés pedig nem történt, amelyért a szerződésben szavatosságot vállalt. Az alperes feltűnő értékaránytalanságra és semmisségre történő hivatkozását teljesen alaptalannak minősítette. Álláspontja szerint az alperes 2003. október 29-én a szerződést írásban megerősítette, ennek folytán a Ptk. 236. §-ának (4) bekezdése szerint a megtámadási joga megszűnt.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen a Ptk. 424. §-ának (1) bekezdése alapján az alperes kellékszavatosságára hivatkozott. Álláspontja szerint a felperes által bérbe adott számítógépes rendszer nem volt alkalmas a szerződésszerű használatra, ugyanis többszöri hibabejelentés és egyeztetés ellenére a kiegészítő modulok hibásak voltak, a rendszer arra a célra, amelyre alkalmazni kívánták nem volt megfelelő. Ezért az alperest a felmondás joga megillette. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a felperes által nyújtott szolgáltatás értéke és ára között feltűnően nagy volt az értékkülönbség, ezért kifogásként a szerződést megtámadta és a jogkövetkezmények alkalmazását 2004. június 1. napjától kérte. Harmadlagosan a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése alapján a szerződés semmisségére hivatkozott, mert álláspontja szerint a felek által kötött bérleti szerződés a jó erkölcsbe ütközik, a felperes szavatossági felelősségének kizárása és a kirívóan magas ellenszolgáltatás miatt.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 17.038.375 forintot és 1.099.250 forint után 2004. augusztus 1-től, 15.939.125 forint után 2005. november 1-től a kifizetés napjáig évi 20 %-os késedelmi kamatot és 680.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek 2001. december 12-én bérleti szerződést kötöttek a ... alkalmazói szoftverre, amelynek moduljait a szerződés 1. számú melléklete sorolt fel. A felperest a szoftverhasználat biztosítása mellett egyéb szolgáltatások is terhelték, így az adatbázis kezelőrendszer szállítása, telepítése és üzembe helyezése, a gazdasági szoftvermodulok telepítése és üzembe helyezése, oktatás és próbaüzemek lefolytatása. A szerződés 2002. január 1. napjától határozott időre, 5 évre kötötték. A rendes felmondás jogát erre az időre a felek kizárták. A havi bérleti díj bruttó 590.750 forint volt. A bérleti díjat a szerződés szerint havonta előre kellett fizetni, a számla kézhezvételétől számított 10 napon belül. Késedelmes teljesítés esetére a

felek 20 %-os késedelmi kamatot kötöttek ki. A bérleti díjat évente a hivatalos infláció mértékével lehetett emelni. A szerződés 2. számú melléklete szerint a felperes szavatol azért, hogy a szoftver a szállítás időpontjában megfelel a szállítás időpontjában érvényes felhasználói kézikönyvnek és az adaptációs leírásnak. Az alperes 2003 augusztusáig jelentős bérleti díjhátralékot halmozott fel. 2003. október 29-én a felek egyeztetést tartottak, ahol a hátralék megfizetésének ütemezéséről megállapodtak, egyben a bérleti díj összegét bruttó 525.000 forintra leszállították, mert a szerződés 4. számú mellékletében rögzített support tevékenységet kivették a felperes szolgáltatásaiból. A szerződés egyéb rendelkezései azonban változatlanok maradtak. 2004. január 1-től a bérleti díj 439.700 forint + áfa összegre, bruttó 548.750 forintra emelkedett. Az alperes 2004. július 29-én a bérleti szerződést „nem szerződésszerű teljesítésre” hivatkozva rendkívüli felmondással felmondta. 2004. június és július hónapra az alperes bérleti díjat nem fizetett.

A felperestől bérelt rendszer hiányosságairól 2002. október 15-én és 2002. november 14-én írásbeli emlékeztetőt vettek fel, amelyre a felperes 2002. november 28-án válaszolt, amelyben pótoktatást, és a modulok intézményi specifikációját ajánlották fel, egyben a felvetett problémákra választ és megoldási javaslatot adtak. 2003. január 24-én az észlelt hibákról emlékeztetőt vettek fel, amelyben rögzítették, hogy január hónapban könyvelni nem lehetett, az eszközprogram átfordítása nem volt megoldott. Az utolsó írásos emlékeztető 2003. november 18-án készült, ezt követően feljegyzés vagy emlékeztető a hibákról nem készült.

Az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a bérleti szerződés a jó erkölcsbe ütközés folytán semmis-e. Megállapította, hogy az alperes a szerződést tévesen értelmezi, mert a felperes a szavatossági felelősségét nem zárta ki, csupán a szerződés 2. számú mellékletében a felelősség körét pontosan meghatározta. E szerint a felperes csak a felhasználói kézikönyvben és az adaptációs leírásban foglaltaknak történő megfelelésért vállalt szavatosságot, felhasználók hibás kezeléséből eredő hibákért viszont nem. Ennek folytán a szerződésben nem talált olyan elemet, amely a jó erkölcsbe ütközne.

Ezt követően az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy a hibás teljesítés megalapozza-e a szerződés rendkívüli felmondását. Megállapította, hogy a szerződéskötéskor hatályos Ptk. 306. §-ának (3) bekezdése szerint a szerződéstől való elállásra csak akkor kerülhet sor, ha a jogosult szerződés teljesítéséhez fűződő érdeke megszűnt, így különösen, ha a hiba nem javítható, vagy a kötelezett a hiba kijavítását nem vállalta. Az alperes 2003. október 29-ei egyeztetés során írásban megerősítette a szerződést, annak ellenére, hogy korábban kifogásolta a rendszer működését. Ezután már csak a 2003. november 18-ai emlékeztető készült, amelyre a felperes részletes választ adott, amelyből arra lehetett következtetni, hogy rendszerhiba nem állt fenn. A hibás teljesítés tényét, és az elállási jog gyakorlásának feltételeit a Pp. 164. §-a alapján az alperesnek kellett volna bizonyítani, amely nem vezetett eredményre. A lefolytatott bizonyítás alapján nem lehetett olyan, egyértelmű tényállást megállapítani, amely a szakértő kirendeléséhez szükséges lett volna. A hibás teljesítésre vonatkozó alperesi hivatkozás csak akkor lett volna alapos, ha az alperes közölte volna a hibákat, annak kijavítására határidőt

szab, és ennek eredménytelensége esetén állhatott volna el a szerződéstől. Az alperes hibás teljesítés hiányában alaptalanul mondta fel a szerződést, amely szerződésszegés. Azért meg kell térítenie a felperes elmaradt hasznát, amely megegyezik a szerződés idejére fizetendő bérleti díjjal (BH. 2005/10/357.). Az alperest terheli továbbá a felmondásig ki nem fizetett bérleti díj is.

Az alperesi kifogás teljesítésére nem látott lehetőséget, mert 2003. október 29-én az alperes a szerződést írásban megerősítette, ezért a Ptk. 236. §-ának (4) bekezdése értelmében megtámadási joga megszűnt.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezett, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan pedig a Pp. 252. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogellenesen zárta el a bizonyítás lehetőségétől. Vitatta, hogy a 2003. október 29-én készült emlékeztető a szerződés megerősítése, vagy szerződésmódosítás lett volna, mert azt utólag a felperes készítette. Kifejtette, hogy a perben a szakértő kirendelése nem mellőzhető, mert csak a szakértő tudja megállapítani, hogy megfelelt-e a szoftver a gazdasági rendszerrel kapcsolatos elvárásnak, illetve azt is, hogy mennyi lett volna a reális bérleti díj. Észrevételezte azonban, hogy adaptációs leírás hiányában a rendszer működése az alperes számára nem is volt ellenőrizhető. Megjegyezte a jogalap vitatásán túl azt is, hogy a követelés összességében sem került igazolásra.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Fenntartotta, hogy a 2003. október 29-én felvett emlékeztető a szerződés megerősítésének minősül, hiszen az abban foglaltakat a felek teljesítették is. A szerződés megerősítése folytán a feltűnő értékkülönbségre alapított kifogás tárgyában a szakértő kirendelése szükségtelen. A felmondásra pedig hibás teljesítés esetén is csak a Ptk. rendelkezései szerint kerülhetett volna sor, ahogy azt az elsőfokú bíróság kifejtette. Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy az elsőfokú bíróság a szakértő kirendelésének elmaradását nem indokolta meg, hiszen a tanúvallomások ellenmondásosságára utalt. A hibás teljesítést az alperes nem bizonyította. Adaptációs leírás azért nem készült, mert a szoftvert nem kellett az alperesi igényekre figyelemmel jelentős mértékben módosítani.

A Fővárosi Ítéltábla nem érintette az elsőfokú ítélet késedelmi kamatigényt részben elutasító ítéleti rendelkezését, mert az alperesi fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett (Pp. 228. § (4) bekezdés).

Az alperes fellebbezése nagyobb részben alapos.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Fővárosi Ítéltábla a következőkkel egészíti ki, illetve pontosítja.

A peres felek által kötött szerződés 4.4. pontja szerint: amennyiben a felek közötti írásbeli megállapodás ellenkező módon nem rendelkezik, a bérlet az általa fizetendő összegekből semmiféle levonást, ellentételezést vagy beszámítást nem

foganatosíthat. A 4.5. pont rögzítette, hogy a bérleti és szolgáltatási díjak akkor is fizetendők, ha a bérelt termékek a bérlőnek felróható okból, illetve javítás, karbantartás és pótlás beszerzése miatt átmenetileg nem használhatók. Az 5.8. pont szerint a bérbeadó a bérlővel vagy a teljes átvételi jogkörrel felhatalmazott képviselővel minden átadásról, teljesítésről vagy azokat érintő kérdésekről közös jegyzőkönyvet készít, amelyben a szerződő felek rögzítik a tételes átadás-átvételt. A szerződés 9.7. pontjában a felek

- többek között - úgy rendelkeztek, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a Ptk. rendelkezési kerüljenek alkalmazásra.

A Fővárosi Ítéltábla mellőzi az elsőfokú ítélet tényállásából azt a megállapítást, hogy a felek az utolsó emlékeztetőt a hibákról 2003. november 18-án vették fel és arra a felperes 2003. november 27-én részletes írásbeli választ adott. Emlékeztető felvételére 2002. október 15-én és 2002. november 14-én került sor, amelyre a felperes 2002. november 28-án adott részletes választ. A hibákról felvett utolsó emlékeztető 2003. január 24-én készült, amelyre felperesi válasz az iratok között nem található.

A fentiekkel kiegészített tényállás mellett a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és a döntés jogi indokaival csak részben értett egyet.

Az érdemi döntéshez elsődlegesen a szerződés jogi minősítését kellett elvégezni. A szoftver hasznosítása ugyanis szerzői jogi védelemben részesül (1999. évi LXXVI. tv. 1. § (2) bekezdés c) pont), de ez a felperes jogszerzésére és a program többszörözésére vonatkozik. A felek által kötött szerződés vegyes szerződés, mert a telepítésre vonatkozó tevékenység a vállalkozási, a szoftver használata a bérlet, míg a további használatra vonatkozó megállapodás a lízing szerződés tartalmával mutat hasonlóságot. A felek közötti jogvita azonban a szoftver használatával kapcsolatosan alakult ki, ezért annak elbírálására a bérlet szabályait kell alkalmazni.

Az alperes meghatározta védekezésének sorrendjét, de annak tartalma miatt a sorrend nem tartható be. Először ugyanis a semmisség kérdésében kell állást foglalni, mert a semmis szerződés megtámadása kizárt. Ezt követően csak a feltűnő értékkülönbségre alapított kifogás vizsgálható, mert csak érvényes vagy érvényessé nyilvánított szerződést lehet hibásan teljesíteni.

Az elsőfokú bíróság erre figyelemmel helyesen vizsgálta elsődlegesen a jó erkölcsbe ütközés kérdését, az e körben tett megállapításaival és jogi indokaival a Fővárosi Ítéltábla is egyetértett, ezért csak a Pp. 254. §-ának (3) bekezdésére utal. Sem a szerződés célja, sem tárgya és tartalma alapján a jó erkölcsbe ütközés megállapítására nem kerülhet sor.

Másodlagosan a Ptk. 236. §-ának (3) bekezdése alapján kifogás formájában érvényesített megtámadást kellett vizsgálni. E körben is helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a megtámadás alaptalan. A rendelkezésre álló adatok alapján ugyanis megállapítható, hogy a 2003. október 29-én született szerződésmódosítást az alperes kezdeményezte, a túl magas díjak miatt. A díjra vonatkozó megállapodás a felek között létrejött, ezzel a per előtt elhárult a megtámadás oka, ugyanezen okból az igény újra nem érvényesíthető, a módosított

szerződés esetén a feltűnő értékkülönbség nem állapítható meg. Egyébként az alperes nem is indokolta meg, hogy a díj miért lenne aránytalan.

Az alperes szavatossági felelősségét (Ptk. 305. §) a szerződés 2. számú mellékletének 1. pontja határozza meg. E szerint a szoftvernek a felhasználói kézikönyvben és az adaptációs leírásban foglaltaknak kell megfelelni. Ebből egyértelműen az következik, hogy a szerződés alapján a felperesnek adaptációs listát kellett volna készíteni, a felek között létrejött megállapodást ugyanis a felperes egyoldalúan nem módosíthatta. Az a körülmény, hogy adaptációs lista nem készült önmagában szerződésszegés, ezért minden ebből eredő következményt a felperesnek kell viselni a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdésére figyelemmel. Az adaptációs lista szükségességét éppen a felperes 2002. november 28-án az alperesi hibabejelentésre adott válasza igazolja, amely a hibák elhárítása érdekében a modulok intézményi specifikációját ajánlotta fel. Bár tényszerűen a hibás teljesítés ténye nem állapítható meg, de ennek oka az adaptációs lista hiánya, amelynek következményeit a felperesnek kell viselnie.

A felperes által érvényesített igény jogalapja eltérő, 2 hónapra szerződés teljesítése, 29 hónapra pedig kártérítés, elmaradt haszon. A kereseti igény jogalapját a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a felperesnek kell igazolnia.

Az alperes perbeli védekezése az volt, hogy a szerződés azonnali hatályú felmondására a felperes hibás teljesítése, a hibák kijavításának elmaradása miatt, a Ptk. 424. § (1) bekezdésben és a 306. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján került sor.

A felperes által érvényesített kártérítési igény ezzel szemben akkor lehet alapos, ha a felmondás törvényi feltételei nem állnak fenn. Ez esetben ugyanis a felmondást tartalmazó egyoldalú nyilatkozat a szerződés teljesítése megtagadásaként (Ptk. 313. §) minősülne, és a felperes választási jogával élve a Ptk. 312. § (2) bekezdésnek megfelelően, az alperesi teljesítés elmaradása miatt azzal azonos értékben kártérítést követelhetne.

Az alperes a felperes részéről elkészíteni elmulasztott adaptációs lista hiányában, a felperesnek felróható okból sincs abban a helyzetben, hogy a hibás teljesítés tényét a 2003. január 24-én jelzett hibákra vonatkozóan igazolja. Ugyanakkor a felperes a szerződés 5.8. pontjában foglaltak szerint nem bizonyította azt sem, hogy a 2002. november 28-án kelt válasziratában vállaltakat teljesítette volna. Ilyen peradatok mellett a szerződésszegésnek, a teljesítés megtagadásának, ekként a kártérítési igényt megalapozó jogellenes alperesi magatartásnak a megtörténtét megállapítani nem lehet, a kártérítési igény nem teljesíthető.

Más a helyzet a szerződés fennállása alatti bérleti díj megfizetése iránti igénnyel. A felek közötti szerződés az alperes 2004. július 29-i keltű levelének felpereshez való megérkezésével - a felperes fentiek szerinti jogválasztásából következően - a felperes részéről sem vitatottan megszűnt. Eddig az időpontig azonban az alperest terheli a díjfizetési kötelezettség. A szerződésben a felperes a 4.4. és 4.5. pontokban a felelősségét korlátozta oly módon, hogy hibás teljesítés miatt árleszállítási igény érvényesíthetőségét kizárta, hiszen javítás, karbantartás idejére is fizetni kellett az alperesnek a bérleti díjat, amelybe a beszámítás is kizárt volt. A

Ptk. 314. §-ának (2) bekezdése szerint a felelősséget kizárni csak akkor lehet, ha azt az ellenszolgáltatás megfelelő csökkentése vagy egyéb előny kiegyenlít. Az alperes erre hivatkozott is, de a feltűnő értékaránytalanság körében, és a szerződés módosítása éppen erre figyelemmel történt. E miatt a felperes terhére a felelősség kizárását megalapozó feltételek hiányát megállapítani nem lehetett. Ennek következménye pedig, hogy a felmondásig a bérleti díj a felperesnek akkor is jár, ha a szolgáltatás nem volt hibátlan, az alkalmatlanság megállapíthatóságát ugyanis a felperes gazdasági igazgatójának vallomása kizárja.

A késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezés a szerződés 4.3. pontján alapul, de a felperes által a számlákon megjelölt esedékességi időponttól.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és a kártérítés iránti keresetet elutasította, a bérleti díj után járó késedelmi kamat kezdő időpontjának megváltoztatása mellett. A Fővárosi Ítéltábla ugyanis a kifejtettek alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére okot nem talált, mert az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértés nem követett el és azt a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű megismétlése sem teszi szükségessé, a szakértői vizsgálat lefolytatására ugyanis az ehhez elengedhetetlen adaptációs lista hiányában nem volt szükség.

A perköltségre vonatkozó rendelkezés a Pp. 81. §-ának (1) bekezdésén alapul. Az alperesnek járó perköltség összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) és b) pontja alapján, illetve (5) bekezdése alapján határozta meg, de az elsőfokú és másodfokú perköltség összegét is mérsékelte a (6) bekezdés szerint kifejtett alperesi ügyvédi tevékenység mennyiségére figyelemmel.

A le nem rótt kereseti és feljegyzett fellebbezési illetéket a pervesztesség arányában (94 % - 6 %) a felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 64. §-án keresztül érvényesülő 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles megfizetni az államnak, míg a további illetéket az alperes illetékmentesége folytán az állam viseli.

Budapest, 2007. január 11.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.

Dr. Szabó Klára s.k.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül: